

նորոգուած է: Զիւրիգ եւ իցէ, այս տեղ՝
 Բաջքարի հարաւային ստորոտը հին պատ-
 մական հայ հողի վրայ ենք: Տայոց նահանգի
 Արսեաց-փոր գաւառիս մասին՝ նաեւ քիչ
 մ'ետքր:

Բաջքարի հիւսիսային ստորոտը՝ դէպ
 ի ծով իջնող բազմաթիւ խոր ձորերէ կազ-
 մուած է Համշէն: Այս աշխարհին՝ է դա-
 րուն տիրած էր հայ իշխան մը Համաժ
 անուն, Բաջքարի ճիշդ ստորոտը շինած
 բերդ ու աւան (աւանդու թիւնը «քաղաք»,
 կըսէ) որ իւր անուամբ Համաժաշէն կո-
 չուեցաւ, յետոյ ամփոփուած՝ Համշէն:
 Տեղւոյս չէ մանրամասնօրէն ուսումնասիրել
 մանաւանդ այն յիշատակարանը, որ կցուած
 է Յովհաննու Մամիկոնենի պատմագրու-
 թեան վերջը¹: Յիշենք միայն աւանդուածը
 թէ Վաշդեան «Վրաց իշխան, հալածե-
 լով իւր քեռորդին Համամ, պարսիկ զնդաւ
 «էանց ընդ գեան Ճորոխ. եւ զնաց ի քա-
 ղաքն Համամայ, որ կոչի Տամբուր. էհար
 սրով եւ հրով եւ զերեաց զքաղաքն», Բա-
 ղաքին նահատակուած եպիսկոպոսը Մանկ-
 նոս անիծած էր Վաշդեանը, եւ «ի միւ-

¹ «Յովհաննու Մամիկոնենի եպիսկոպոսի պատ-
 մութիւն Տարօնայ», Վենետ. 1832, էջ 56—58: